Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Jaciment del Castell de Calaf

Calaf

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Castell de Calaf. 08280 Calaf
Emplaçament	Es situa a la part més alta del nucli de Calaf. S'hi arriba des del Carrer Xuriguera.

Coordenades:

Latitud:	41.7338
Longitud:	1.50964
UTM Est (X):	376057
UTM Nord (Y):	4621294

Classificació

Número de fitxa	08031 - 53
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XI-XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN, 570-MH / R-I-51-5218/ Decret / 22/04/1949 / BOE / 05/05/1949
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari Generalitat i altres inventaris	CC.AA: 10509
Accés	Restringit
Ús actual:	Científic
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Calaf

Autoria de la fitxa Jordi Seró i Ferrer. IN SITU Patrimoni i Turisme
Data de registre de la fitxa: dl., 16/11/2015 - 01:00

Descripció

Entre 1995 i 1996 es va realitzar una primera intervenció a l'exterior del castell amb motiu de les obres de restauració de l'Hospital. Els treballs van ser dirigits per J. Maria Vila i Carabassa, van consistir en dos sondejos a un dels extrems de la muralla, on aquesta estava parcialment esfondrada. Al tall hi van aparèixer ossos humans, fet que va plantejar la possibilitat que en aquest indret hi hagués el cementiri de l'església de Sant Pere del Castell. L'any 2003 es va portar a terme una nova intervenció arqueològica al castell per tal de poder elaborar el projecte de restauració del mateix. En dues intervencions diferents, dirigides pels arqueòlegs Francesc Giral i Royo i Mario Visa i Gabernet respectivament, es va procedir a la neteja de la cobertura vegetal dels paraments i es van realitzar uns sondejos per poder delimitar tot el perímetre del castell, fins aleshores desconegut en alguns trams. Amb la restauració del castell (2009) es portà a terme una nova intervenció arqueològica que posà al descobert la bodega del castell i delimità tot el perímetre de la sala de la banda de ponent. Aquestes troballes arqueològiques obligaren a redefinir el projecte de restauració.

Observacions:

Intervencions 1996 - del 10 al 30 d'abril Motiu: Restauració del castell per la D.G. Arquitectura i Habitatge. Realització de 2 sondejos a l'extrem de la muralla (parcialment esfondrada). Aparició d'ossos humans. Podria haver-hi el cementiri. 2003 - del 3 al 10 de setembre 2003 - del 16 al 24 d'octubre 2004 - 23 de novembre al 3 de desembre Notes: Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu Comarcal de l'Anoia. 2005 - del 10 al 23 de gener Motiu Desdoblament de l'Eix Transversal, Carretera C-25, PK 87+700 al PK 132+300, Tram Les Oluges - Manresa.

Història

Les primeres referències documentals del castell de Calaf apareixen en el document de donació de la terra de la Segarra amb els puigs de Calaf, Calafell i Ferrera atorgada per Borrell, bisbe de Vic, al levita Guillem de Mediona el 30 d'abril de 1015 per tal de què hi construís fortificacions, ho governés i hi portés agricultors que hi habitessin i cultivessin. Les terres que va rebre el levita Guillem el 1015 havien estat donades pel comte Borrell i la comtesa Ermesenda, entre el 1010 i el 1015, al bisbe de Vic. Del castell de Calaf no es tenen més noticies des del 1015 fins a la mort de Guillem de Mediona, que en el seu testament del 1031-1033 deixà el castell a un fill seu que era clergue i que devia tenir-lo en servei a l'església de Sant Pere de Vic. Pocs anys més tard sorgiren conflictes entre la casa de Cardona i el Bisbe, atès que els vescomtes de Cardona al·legaren que tenien els drets del lloc per una donació feta pels mateixos comtes Ramon Borrell i Ermesenda. El conflicte es va resoldre a favor dels vescomtes, els quals donaren a Sant Pere de Vic el castell de Calaf amb totes les pertinences, amb la condició que ells i els seus successors ho tindrien sota el patrocini de l'església osonenca i pagarien de cens anual un àpat al capítol de Vic. A partir d'aquí els bisbes de Vic serien senyors eminents i els vescomtes de Cardona feudataris seus i hi posarien castlans. Les desavinences respecte al castell continuaren durant els segles següents, però des del 1375 i fins a la desaparició dels senyorius jurisdiccionals amb la desamortització al segle XIX, el castell de Calaf quedà definitivament vinculat al comtat de Cardona. L'aspecte actual del castell és fruit de totes les reformes i modificacions que va patir en els diferents conflictes que es van succeir al llarg dels anys, fins que finalment fou abandonat després de les guerres carlines del segle XIX. A partir d'aquí començà un greu

procés de degradació que acabà l'any 2009 amb la rehabilitació integral del castell per destinar-lo a usos culturals i turístics.

Bibliografia

AA.VV. (1992). Catalunya Romànica. Vol. XIX. L'Anoia.Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.
SOLSONA PIÑA E. (2009). Projecte executiu de la Restauració del Castell de Calaf. ÀREA DE CONEIXEMENT I RECERCA DGPC. Memòria: prospecció superficial del desdoblament de la C-25, Tram: Les Oluges-Manresa (1/2005).

